

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Збірник наукових праць викладачів та студентів

Випуск 1

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2015

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №5 від 11.12.2015р.)*

Рецензенти:

С.М. Симоненко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського

В.О. Климчук – кандидат психологічних наук, професор кафедри психології Українського Католицького Університету

Л.П.Бутузова – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка

П49 Прикладні аспекти психології особистісного зростання. Збірник наукових праць студентів та викладачів. Випуск 1. / За ред. Л.П. Журавльової, Н.Ф. Портницької, Ю.Ю. Дем'янчук. – Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. 2015. – 130 с.

У збірнику наукових праць «Прикладні аспекти психології особистісного зростання» представлені результати науково-дослідної діяльності викладачів кафедри та результати роботи студентських психологічних гуртків та проблемних груп.

Статті подано в авторській редакції.

ЧИННИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

1.	Гавриловська К. Психологічна складова нормативно-правової регуляції поведінки особистості.....	6
2.	Дем'янчук Ю. Використання методів арт-терапії у роботі практичного психолога.....	9
3.	Котлова Л. Психологічний аналіз учбових конфліктів.....	11
4.	Котлова Л., Саух Т. Теоретичний аналіз факторів задоволеності шлюбом подружжя.....	15
5.	Кириченко В. Психологія споживчої поведінки.....	17
6.	Кулаковський Т. Формування підприємницьких компетенцій як завдання практичної психології.....	24
7.	Литвинчук А. Місце емпатії в структурі екологічної самосвідомості особистості.....	29
8.	Мазяр О. Психологічний експеримент І.О. Сікорського.....	33
9.	Можаровська Т. Особливості розвитку екологічної свідомості у підлітковому віці.....	35
10.	Фальковська Л. Архетип справедливості в українських казках.....	37
11.	Шмиглюк О., Зарицька Б. Теоретичний аналіз проблеми самосвідомості у психологічній науці.....	40

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ВІКОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

12.	Гавриловська К., Скрицька К. Чинники формування інтернет - залежності в юнацькому віці.....	43
13.	Гавриловська К., Шаховець Ю. Особливості емоційної сфери дітей з синдром Дауна.....	45
14.	Котлова Л., Бродовська А. Аналіз результатів дослідження прояву шкільної тривожності молодших школярів з різним рівнем навчальної успішності.....	47
15.	Котлова Л., Дідківська В. Зв'язок рівня комунікативності та інтернет – залежності в юнацькому віці.....	49
16.	Кирильчук І. Дослідження ціннісної сфери школярів при переході з молодших до середніх класів.....	51
17.	Кириченко В., Яцинюк Д. Психологічні особливості споживчої поведінки молоді.....	57
18.	Портницька Н., Войцехівська Ю. Гендерні особливості	

	стратегіальних тенденцій розвитку творчих здібностей у молодшому підлітковому віці.....	60
19.	Портницька Н., Долінчук І. Порівняльний аналіз ефективності опитувальників та психосемантичних методів у вивченні образу майбутнього подружнього партнера у юнацькому віці.....	64
20.	Портницька Н., Хомутовська О. Особливості прояву самостійності підлітків залежно від стилю материнського виховання.....	67
21.	Портницька Н., Чупріна С. Образ ідеальної дитини у свідомості батьків підлітків.....	69
22.	Савиченко О., Манілов Ю. Вікові особливості сприймання політичної реклами.....	71

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ РАКУРС

23.	Весельська А. Вплив особистісних характеристик на розуміння музичних творів.....	75
24.	Гавриловська К., Зверева І. Особливості мотиваційної сфери військовослужбовців.....	78
25.	Гавриловська К., Опанчук Т. Психосемантичні характеристики образу кохання у масовій свідомості.....	80
26.	Гавриловська К., Роїк І. Порівняльний аналіз емоційних станів молодих матерів із різним соціальним статусом.....	83
27.	Котлова Л., Драган С. Аналіз гендерних особливостей ставлення до грошей у студентському середовищі.....	86
28.	Котлова Л., Гарбовська І. Порівняльний аналіз ставлення чоловіків та жінок до поняття «конфлікт».....	88
29.	Котлова Л., Ковальчук В. Динаміка професійної мотивації студентів-психологів першого і п'ятого курсів.....	92
30.	Котлова Л., Ковтун В. Дослідження рівня комунікативної компетентності студентів-психологів 1 та 3 курсу	94
31.	Котлова Л., Осінчук Л. Дослідження стилів поведінки в конфліктній ситуації в студентів з різним соціометричним статусом у групі.....	98
32.	Кириченко В., Божук І. Ефективність використання елементів еротичності у рекламі.....	100
33.	Мазяр О., Міліневська Е. Суперечності між декларованими цінностями та реальною поведінкою студентів гуманітарних спеціальностей.....	102

34.	Савиченко О., Дубова С. Розвиток мотивації досягнення студентів в умовах неформальної освіти.....	106
35.	Тичина І., Листопадська М. Професійний вибір в уявленнях сучасних старшокласників.....	108

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ТА СУПРОВОДУ

36.	Гречуха І. Ціннісна підтримка літературно обдарованих старшокласників: на прикладі роботи українських та польських літературних осередків.....	112
37.	Дем'янчук Ю., Шмиглюк О. Структура психологічного портрету дитини у роботі з проєктивними техніками.....	116
38.	Загурська І. Кризові моменти в розвитку самооцінки першокласників.....	118
39.	Кирильчук І., Черняєва В. Психометрична характеристика тесту визначення рівня навчально-пізнавальної активності студентів ВНЗ.....	122
40.	Тичина І., Байдюк А., Жигун Ю., Кухарчук В., Лобода О. Рефлексія досвіду тренінгової роботи з дітьми, що потребують корекції розумового розвитку.....	125

Людмила Котлова
кандидат психологічних наук, доцент
Віта Ковальчук
студентка VI курсу

ДИНАМІКА ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ПЕРШОГО ТА П'ЯТОГО КУРСІВ

Проблема професійної мотивації в даний час набуває особливого значення. Саме в ній специфічним чином висвітлюються основні моменти взаємодії індивіда і суспільства, в якому освітній процес набуває пріоритетного значення[3].

Студентський вік становить особливий період життя людини. Заслуга самої постановки проблеми студентства як особливої соціально-психологічної та вікової категорії належить психологічній школі Б.Г. Ананьєва [1,2]. У дослідженнях Б.Г. Ананьєва, Н.В. Кузьміної, Ю.М. Кулюткіна, А.А. Реана, Є.І. Степанової, а також у роботах П.А. Просецкого, та інших накопичений великий емпіричний матеріал спостережень, наводяться результати експериментів і теоретичних узагальнень з цієї проблеми. Одними з найважливіших компонентів педагогічної діяльності є мотиваційний комплекс особистості: мотивація навчальної та професійної діяльності, мотивація успіху і боязнь невдачі, фактори привабливості професії для студентів, що навчаються в педагогічному вузі. Правильне виявлення професійних мотивів, інтересів і схильностей є важливим прогностичним чинником задоволеності професією в майбутньому. Ставлення до майбутньої професії, мотиви її вибору є надзвичайно важливими чинниками, що зумовлюють успішність професійного навчання[4].

Об'єкт дослідження: професійна мотивація.

Предмет дослідження: динаміка професійної мотивації студентів-психологів.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити динаміку професійної мотивації студентів-психологів.

Гіпотеза дослідження: у процесі професійного становлення студента-психолога відбувається зміна професійної мотивації, а саме: у студентів першого курсу переважає внутрішня мотивація, а у студентів п'ятого курсу переважає зовнішня мотивація.

З метою теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити професійну мотивацію студентів-психологів ми використовували «Опитувальник мотивації професійної діяльності» К. Замфір у модифікації А.А. Реана», «Асоціативний експеримент» та

використовували метод математичної обробки, зокрема факторний аналіз.

В дослідженні брали участь 60 досліджуваних: з них 30 студентів - психологів першого курсу та 30 осіб студентів-психологів п'ятого курсу, віком від 17 до 23 років.

На основі отриманих даних ми дізнались, що у студентів-психологів першого курсу переважаючим є комплекс «внутрішня мотивація» Хсер (ВМ)=4,2 – тобто найвищий рівень прояву у даній вибірці має саме комплекс внутрішня позитивна мотивація. Після аналізу отриманих даних можемо побачити, що мотиваційний комплекс студентів-психологів першого курсу виглядає як $ВМ > ЗПМ > ЗНМ$. Студенти-психологи даної групи до складових поняття «психолог», для розуміння та пояснення його, обирають ті слова, які в них напряду асоціюються з сферою міжособистісних стосунків («допомога», «лікар», «помічник», «порадник»). Такі уявлення студенти першого курсу здебільшого трансформують в образ ідеального практичного психолога, який "розуміє і надає допомогу людям", "дає поради, тим, хто в скруті". Тобто, як ми можемо побачити, у студентів даної групи домінуючою є внутрішня мотивація.

Аналізуючи отримані дані п'ятого курсу ми виявили, що в них переважаючим є комплекс Хсер (ЗПМ) = 3,8 – це означає найвищий ступінь прояву даного виду мотивації. Як видно з отриманих даних досліджуваних, на п'ятому курсі спостерігається тенденція до зовнішньої позитивної мотивації. Студенти-психологи п'ятого курсу до складових поняття «психолог», для розуміння та пояснення його, обирають ті слова, які в них напряду сферою професійних стосунків, які носять зовнішній характер («визнання», «клієнти», «компетентний», «емпатія», «щільний графік консультацій»). Тобто, ми можемо стверджувати, що студенти, які навчаються на п'ятому курсі зіштовхуються на проблеми при працевлаштуванні, а саме: 1) недостатній досвід та вимоги до стажу при прийомі на роботу; 2) низька оплата праці спеціаліста; 3) малий попит на фахівців даної галузі; 4) нестача практичних навичок або слабка теоретична база.

Список використаної літератури

1. Алексеева А.В. Идентичность: особенности становления в юношеском возрасте // Журнал практического психолога. – 1999. – №1. – С. 6 – 10.
2. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.К. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
3. Гордеева Т.О. Психология мотивации достижения. – М.: Смысл; Издательский центр "Академия", 2006. – 336 с.
4. Климчук В.О. Дослідження особливостей розвитку внутрішньої мотивації студентів у навчальній діяльності // Науковий часопис НПУ ім. М.П.

- Драгоманова. Серія 12. Психологія –№1 (25).– К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – С. 222-232.
5. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность. – 2-е изд. – СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. – 860 с.

Людмила Котлова
кандидат психологічних наук, доцент
Валентина Ковтун
студентка IV курсу

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ 1 ТА 3 КУРСУ

Процес спілкування складний і багатогранний, пов'язаний із процесом розвитку особистості, часто-густо непередбачуваний. Тому питання комунікативної компетентності є актуальним, адже нерідко саме від нього залежить результат тієї чи іншої діяльності.

Питанням комунікативної компетентності займалися такі вітчизняні вчені як О.Локшина, О.Пометун, О.Савченко, І.Єрмаков та зарубіжні - В.Я.Ляудіс, А.М.Матюшкіна, А.Я.Пономарьова, В.Краєвський, Ю.Жуков тощо, які виділяли два типи спілкування, котрі відносяться до діяльності: продуктивне і репродуктивне [1, 2]. На сьогоднішній день розроблено досить програм, що дозволяють розвивати вміння спілкуватися. Та мова йде загалом про те, що для кожної професії, для кожного фахівця окремої галузі важливим є орієнтація в вузькоспеціалізованому матеріалі. Так, студенти-психологи мають навчитися багатьом особливостям, що притаманні обраній професії. Це перш за все базові знання з психології, оволодіти навичками знаходження спільної мови з клієнтами, вмінням знаходити швидке вирішення проблеми, яка постає перед психологом. Часто невідповідність до спілкування призводить до різних ускладнень в педагогічній діяльності. Тому, для ефективної взаємодії як в навчальному процесі, так і в міжособистісному спілкуванні процес комунікації вкрай важливий і є невід'ємною частиною особистісного росту. Саме через ці причини питання комунікативної компетентності є дуже важливим і вимагає більшої уваги та постійного вивчення, оскільки потреби суспільства, котре з часом розвивається і вдосконалюється, змінюються, і відповідно процес комунікації є невід'ємною складовою.

Комунікативна компетентність – сукупність індивідуально-психічних особливостей та комунікативних знань, умінь, навичок, набутих у процесі цілеспрямованого виховного впливу, що

Збірник наукових праць викладачів та студентів

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Випуск 1

Укладачі Журавльова Л.П., Портницька Н.Ф., Дем'янчук Ю.Ю.

Художнє оформлення обкладинки Кириченко В.В.